

Ceny ogłoszeń za wys. 1 mm. I strona - 5 szpalt Zł. — 70 Tekst — 5 — 60 Reklamy — 5 — 40 Zwyczajne — 5 — 20 Cyfrowe — 8 — 40 Meteorol. — 5 — 40

DZIENNIK POLSKI

Cena egz. 20 gr. WARSZAWA, SZPITALNA 1 TELEFONY: REDAKCJA 620-54. ADM. 629-54

Stabilizacja regimu niemieckiego.

Dotychczas znane wyniki wyborów niemieckich pozwalają na następującą ocenę sytuacji: 1) Procentowy stosunek sił zarówno w Landtagu pruskim, jak i w Reichstagu jest taki sam. I tu i tam może powstać taka sama większość parlamentarna — Hitlera — Papena — Hugenberga. Taki wynik wyborów jest dla stosunków pruskich bodaj jeszcze ważniejszy, niż dla Rzeszy. Konieczność komisarzyrskich rządów w Prusach skończyła się.

2) Liczba głosów, jaką uzyskali hitlerowcy, trotz czarno-biało-czerwony (H. Hugenberg — Papen) i drobne grupy popierające obecny gabinet, tj. niem. partia ludowa chrześc. socjalni wystarcza do uzyskania większości w Reichstagu, a nawet dla uzyskania tej większości wystarcza już głosy hitlerowców i Hugenberga — Papena. W ten sposób obecny gabinet byłby na okres najbliższej kadencji parlamentarnej, to jest na cztery lata ustabilizowany. Ze strony większości parlamentarnej nicby temu rządowi nie groziło. Jedyną groźbą mogłaby być brak dostatecznej jednolitości w spoistości w łonie samej większości rządowej. Na plan pierwszy sytuacji Niemiec wysuwa się więc pytanie: czy sojusz nacjonalizmu rzymskiego socjalnie i nacjonalizmu umiarkowanego socjalnie wytrzyma próbę współpracy i próbe czterech lat współpodzielności.

3) Wydaje się natomiast już obecnie niewątpliwym, że hitlerowcy nie uzyskają samej większości, że — jeśli chcą pozostać na platformie rządów większości parlamentarnej — nie mogą rządzić bez Hugenberga i w. Papena. Hitlerowcy zyskali wprawdzie blisko 3 miliony głosów, odrobili zupełnie swe straty z okresu od wyborów z 31 lipca 1932 do wyborów z 6 listopada 1932, ale nie zyskują zapewne więcej nad 43 proc. ogółu głosów i mandatów.

4) Jest również niewątpliwym, że blok przorządowy niema większości dla zmiany konstytucji. Hasło to, wysuwane zawsze na pierwszy plan przez w. Papena, a słowicie bardzo ważny składnik programu hitlerowskiego, nie może być przez te grupy ich własnymi siłami zrealizowane. Nowa większość jest niewolnikiem największego swego wroga — konstytucji weimarskiej. Niemożliwość doprowadzenia rządami dyktatorialnymi prezydenta Rzeszy, ale niemożliwość być czasami dookreślona. Grupy przorządowe nie mogą same zrewidować konstytucji. Nie potrzebują natomiast — i to jest słowem w sytuacji niemieckiej — do tej rewizji konstytucji zależy od centrum. Czyli: konstytucja może być w drodze legalnej zrewidowana antysocjalistycznie, ale nie może być w tej drodze zrewidowana antysocjalnie i antydemokratycznie.

5) Blok Hugenberga — von Papena nie stracił, ale i nie zyskał. Jeśli się jednak zważy, że za tym blokiem wystąpił tym razem nowy element (przy poprzednich wyborach nie szedł do nich oficjalnie ani w. Papen ani Stahlhelm) to rezultat ten raczej uważać należy za ujemny. Okazało się, że powiększenie liczby głosów burżuazji niemieckiej, nie występującej pod hasłem katolicyzmu, nie jest już możliwe.

6) Jeśli się zauważy, że głosy innych stronnictw burżuazyjnych (niem. partia ludowa, chrześc. socjalni) spadły, okazało się, że w sumie burżuazja niemiecka w tych wyborach straciła. Zależy się, że pewna część głosów dawniej Hugenberga padła obecnie na hitlerowców, że natomiast „front czarno-biało-czerwony” zyskał pewne głosy kosztów obu drobnych stronnictw burżuazyjnych i kosztom centrum. Nie mamy rezultatów głosowania z okręgów, ale przypuszczalnie można, że pewna strata głosów centrum w zachodnich prowincjach to wyłom, dokonany wśród konserwatywnych chłopów nadreńskich na korzyść w. Papena.

7) Centrum straciło — choć bardzo niewiele — tam, gdzie było obciążone przeszłością sojuszu z socjalistami. Tam natomiast, gdzie grupy katolickie (Baw. partia ludowa) występowały pod hasłem federalizmu, a nawet separatyzmu — tam zyska-

wet w kombinacji z centrum, o tyle obecnie, wskutek znacznego wzrostu głosów hitlerowskich ten udział przy kombinacji z centrum byłby zbytni. Realność tej kombinacji wydaje się dziś jednak o wiele bardziej wątpliwa, niż było to w sierpniu 1932. Koalicja Hitler-Papen-Hugenberg zdaje się być ustabilizowana. Stronnictwa antyparlamentarne zdobyły większość w Reichstagu i Niemcy mogą wrócić do systemu rządów większości parlamentarnej.

Wynik wyborów. (W tysiącach) 31 VIII 1932 6 XI 1932 5 III 1933

Wynik w procentach. Nar. socjalist. 5. III. 6. XI. 5. III. 6. XI. 5. III. 6. XI.

Podział mandatów. Nar. socjalist. 288. mieli (196) Socjalist. i partia państwowa 125 — (125)

Wobec przekroczenia granicy przez komunistów niemieckich. Ze strony niemieckiej przeprowadzona jest ścisła kontrola paszportów. Przebieg wyborów w południowych Niemczech był także naogół spokojny. Strzelanina wywiązała się w Orlausen. Darmstadt i Gießen. Na pograniczu — jak informuje Biuro Wolffa — wielki udział w wyborach zamyślił się ze strony Niemców, zamieszkałych przedwzrostkiem w Czechosłowacji. 20% obywateli niemieckich, przebywających w Czechosłowacji wzięło udział w głosowaniu. Podobnie było na granicy austriackiej, szwajcarskiej i szlacckiej, gdzie również głosowało wielu obywateli z zagranicy.

Ochłonięcie głosów rozpoczęło się o 6 godz. (PAT) O godzinie 6-tej po południu zostały zamknięte wszystkie lokale wyborcze całej Rzeszy, a komisje przystąpiły do obliczenia głosów. Częściowe wyniki zaczęły napływać około godziny 7-mej wieczór.

Manifestacja Stahlhelmu. Berlin 5 marca. (PAT) W urządzonym w Berlinie pochodzie manifestacyjnym wzięło udział 25.000 ochotników pod dowództwem Düstemberga, drugiego przywódcy Stahlhelmu. Odziesiąty, stormowy w 23 batalionach przedoflowały z A-lej Zyczejstwa pod Brane Brandenburg na plan przed dawnym zamkiem cesarskim. Do zgromadzonych w Lustgartenie Stahlhelmu również depesza powitana prezydenta Hindenburga. W pochodzie wzięli udział trzy synowie b. cesarza, Oskar, Eitel i h. Kronprinz.

Krwawe starcia w Wrocławiu. Berlin 5 marca. (Tel. w.) Welle dalszych doniesień także populudnie minęło w calej Niemieczech w Hesi. Jedynie we Wrocławiu i Piefersheim w Hesi doszło po południu do krwawych bójek. W dzielnicy Brigittental we Wrocławiu doszło do strzelaniny między komunistami a hitlerowcami, występującymi jako policja pomocnicza. W loku strzelaniny 1 hitlerowiec został zabity a drugi ciężko ranny. Strzelanina w tym w dalszym ciągu. Dotąd aresztowała policja 70 komunistów. W Piefersheim podczas strzelaniny między komunistami a narodowymi socjalistami został jeden hitlerowiec zabity, kilku innych odniosło rany.

Nagły wyjazd premiera Brauna? Berlin 5 marca. (PAT) Krają pogłoski, że premier pruski Braun wyjechał nagle z Niemiec. Radjostacja berlińska utrzymuje, że Braun, w swym przy-

ważnym samoleczeniu przekroczył wczoraj o godzinie 12.30 granicę niemiecko-szwajcarską. Wiadomościom tym zaprzeczają w kołach berlińskich stwierdzając, że Braun tylko przez kilka godzin bawił w Asenonie i teraz ujemierając jest, a dzisiaj powrócił na terytorium Niemiec, celem oddania głosu w wyborach do obu parlamentów.

Pogłoski o Hindenburgu. Berlin 5 marca. (PAT) W Berlinie krążyła pogłoska, że prezydent Rzeszy Hindenburg dokonał dzisiaj po południu przelotu odziałów wojsk w Duerbitz, gdzie znajduje się pilgony wojskowy. Pożatem utrzymywano, że minister Reichsweter v. Blomberg został dzisiaj ponownie zaproszony. Biuro Conti donosi że źródło marnajanych, że pogłoski te są fałszywe.

Göring o planach rządu Rzeszy Berlin 5 marca. (PAT) W rozmowie z wysłannikiem sztokholmskiego „Svenska Dagbladet” minister Goering poczynił szereg interesujących wywrażeń na temat najbliższych planów rządu Rzeszy. Goering oczekuje, że hitlerowcy i niemiecko-narodowi otrzymaą większość w Nowym Reichstagu. Sesja parlamentarna będzie trwała krótko. Donosie reformy ustrojowe Rzeszy zostaną niebawem przeprowadzone. W możliwość rozszerzenia obecnej koalicji rządowej na centrum Goering nie wierzy. W sprawie zarządzeń przeciwko socjalistom oświadczył, że w przyszłości te organa socjaldemokratyczne, które zostaną dopuszczone, podlegać będą bardzo ścisłej kontroli. Nie będziemy tolerowali propagandy marksizmu. Wzorem przysądli organizacji zawodowej robotników są dla ministra syndykaty faszystowskie. Zagadnienie monarchii w Niemczech jest zdaniem Goeringa — obecnie nie aktualne. Na zapytanie o stosunek rządu do ludności żydowskiej minister oświadczył, że: „le im żydzi zachowują się będą lojalnie i pozostaną przy swoich interesach, nie mają się czego obawiać. Nie chcemy ich jednak mieć w kierownictwie Rzeszy. Na tych stanowiskach nie będziemy ich tolerowali.”

Opowiadanie miast przez hitlerowców. (Tel. w.) Dział min. spraw wewnętrznych Paik dokonał zamachu na senat hamburski, zgładził odnina władzy posłowi hitlerowskim i Richterowi. Na wezwanie to prezydent senatu hamburskiego Petersen podał się do dymisji. W następstwie tego o godzinie 21 zebrały się na placu przed ratuszem bojówki hitlerowskie w liczbie 800 ludzi — wznosząc okrzyki na cześć Hitlera i przeciw senatowi. W godzinie późniejszej grupa strumowców hitlerowskich złożyła z 300 ludzi z Richterem na czele i wzięła do rąk 14 jeźdźców. Wśród jeźdźców pisał bojowych wyrażono na wie-

żu flagi hitlerowskie. Richter wygościł z balkonem przemówienie, które zakończył okrzykiem się cześć Hitlera. Richter ma zostać mianowany komisarzem Rzeszy Hamburga. Na wiadomość o opowianiu ratusza w Hamburgu przez narodowych socjalistów, zebrały się w Altonie oddziały strumowe hitlerowców i po północy obsadzili ratusz. W chwili zajęcia ratusza znajdowali się tam jedynie urzędnicy dyżurni. Na wiadomość o wypadkach w Hamburgu i Altonie strumowe oddziały hitlerowskie zajęły ratusz w Essen.

Exposé min. Bonnet. Paryż 5 marca. (PAT) We wczorajszym swem przemówieniu minister finansów Bonnet stwierdził, że Francja uczyniła politykę wycię, redukując swój budżet od lipca r. ubiegłego na sumę 8.790.000.000 franków, z czego 5 miliardów przypada na oszczędności. Deficyt na rok 1933 wynosi około 14 miliardów. Również wpływ podatkowe zwiększą się znacznie.

„Bony wymienne” — zamiast waluty i złota. Skutki kryzysu bankowego w Stanach Zjed. Londyn 5 marca. (PAT) Jak donoszą z Waszyngtonu, nowy sekretarz skarbu Wodan wraz z dotychczasowym sekretarzem Skarbu Millsem konferował dzisiaj z kierownictwem 14 bankierami nowojorskimi i chicagowskimi ceo do środków zaradczych w sprawie uporzadkowania kryzysu bankowego. Ażkolwiek decyzja powzięta w wyniku tej konferencji nie jest jeszcze wiadoma, narazie utrzymuje się uprzejmie wersja, że bankom zagrożonym wycofaniem wkładów, slegających 6 miliardów dolarów zdecydowano pomóc przez ustanowienie bonów wymiennych, które będą wydawane jako certyfikaty clearinghouse w nominalnych wartościach 1, 5, 10 i 20 dolarów. Pierwsza emisja miałaby wynosić 250.000.000 dol. Bony te miałyby być wypłacane żądającym zwrotu wkładów zamiast waluty. Równocześnie zawieszono mają być tymczasowo wszelkie wypłaty wewnętrzne w kraju w elektrycznym zlocie. Certyfikaty clearinghouse mają być wydawane regionalnie w poszczególnych stanach i posiadac w danym stanie muszą obiegować, jak banknoty dolarowe. W kołach finansowych Londynu tego rodzaju zarządzenia oceniane są jako uregulowana i kontrolowana inflacja.

Roosevelt konferuje z bankami. Waszyngton 4 marca. (PAT) Roosevelt wraz z ministrem Woodem i prof. Moleyem odbył konferencję z przedstawicielami wielkich banków. Oczekiwane jest

Dalsze przesiewy. Berlin 5 marca. (PAT) Na podstawie dekretu prezydenta Rzeszy minister spraw wewnętrznych Rzeszy odebrał debet dziennikowi katolickiemu „Poliska Zechonia” aż do dnia 31 maja włącznie. W dniu dzisiejszym zawieszony został znowu przez władze niemieckie dalszy dziennik polski „Nowiny Codziennie” w Opolu do dnia 17 marca. Prezydent policji w Berlinie zamknął na 4 tygodnie lewicowy tygodnik „Welt am Montag”, którego redaktorem był dondawiana znany puycyfista niemiecki Helmut w. Gerlich. Dzisiaj po południu aresztowany został w Berlinie poseł socjaldemokratyczny na sejm pruski Kutler.

Demonstracje komunistów duńskich. Kopenhaga 5 marca. (Tel. w.) Włobotyścieczny tłum komunistów demonstrował dzisiaj przeciwko Hitlerowi, wznosząc okrzyki, oskarżające rządową większość o podpalenie Reichstagu. Demonstranci usłowoali dotrzeć do poselstwa niemieckiego zostali jednak przez policję powstrzymani.

Wybory do Landtagu. Berlin 5 marca. (PAT) W dniu dzisiejszym jednocześnie z wyborami do Reichstagu odbywały się wybory do pruskiego Landtagu. Ostatni Landtag wybrany został 24 kwietnia 1932 roku. Wyniki wyborów do sejmu pruskiego: Narodowi socjalist. 10.202 (43,9%) socjalist. 3.886 (14,4%) komunist. 3.116 (12,2%) centrum 3.302 (12,7%) Hugenberg-Papen 2.087 (8,8%) ludowcy 234 (1%) chrześc. społeczni 213 (0,9%) part. państwowa 192 (0,7%) Glosowia 23.313.000 Głosy nieważne 441.000. Koalicja rządowa uzyskała 12 mil. 289 głosów czyli bezwzględnie większość, która się powiększy o głosy ludowców i chrześcijańsko-społecznych.

Przed kongresem. Nowy York 5 marca. (PAT) Prezydent Roosevelt zwołał na jutro naradę przywódców partii demokratycznej, celem ustalenia daty nadzwyczajnej sesji Kongresu.

Pożegnania Stimsona. Nowy York 5 marca. (Tel. w.) Ustępujący sekretarz stanu Stimson pożegnał się wczoraj wieczór z przedstawicielami prasy. Zaprzany czo do alarmujących pogłosek o najgłębszym następie pogromach żydowskich w Niemczech Stimson oświadczył, że oficjalnie (i departament stanu nie otrzymał w tej sprawie żadnych informacji). Osobiście Stimson nie wierzy w prawdziwość tych pogłosek, gdyż nie wyobraża sobie, aby w państwie cywilizowanym w XX wieku mogły się zdarzyć pogromy.

